

RESSONS D'OCCITÀNIA

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc n° 12 Febrer 2010

Casal Català

Tolosa de Llenguadoc

SUMARI

P. 1

Editorial.

P. 2 i P. 3

Entrevista a Maribel Panosa i Domingo.

P. 4 i P. 5

El misteri de la tortuga desapareguda.

P. 6 i P. 7

Robert Lafont.

P. 8 i P. 9

El racó del conte.

P. 10

Trobada a Viena.

P. 11

Notícies del Casal.

P. 12

L'esport català fa el cim en 2009.

Editorial

Amb la música a tocar

Després del parèntesi estiuec, la represa de les nostres activitats va tenir lloc el 19 de setembre, dia en què vam celebrar amb un xic de retard la Diada Nacional de Catalunya. En un breu parlament, el nostre president recordà l'actualitat política nacional: els perills que corre la llengua, moll de la identitat, a causa d'una insuficient institucionalització, denunciada entre altres pel lingüista Joan Solà, premi d'honor de les Lletres Catalanes, en el seu discurs de recepció al Parlament al juliol passat, el crònic i perjudicial dèficit fiscal i l'esterilitat partidista en un marc polític esquifit i discriminador. La celebració continuà amb música de la mà del cantant barceloní Antoni Garcia que féu un repàs a la Nova Cançó amb el seu concert «Les cançons de la Cançó», completades amb algunes composicions pròpies. Aquest passeig per uns topants musicals ben coneguts pels nombrosos socis que van venir a celebrar la Diada, i la grapa, la simpatia i la humanitat de l'Antoni van fer passar a tothom uns moments ben agradables.

Els cursos de sardana reprengueren al setembre així com les activitats del Taller de Danses dels Països Catalans i el programa català de Ràdio Occitània. Les classes de català encetaren el mes d'octubre amb els cinc nivells i els sis grups de l'any passat així com les classes d'occità i d'euskera que el Casal aixopluga. Aquest mes ens dugué també uns excel·lents resultats del CIC (Certificat Internacional de Català) per als alumnes del Casal ja que de 13 presentats en 4 nivells (Bàsic, Elemental, Intermedi i Superior), 11 van ser aprovats. Del 9 a l'11 d'octubre Àustria acollí a la seva capital la 4a Trobada de Comunitats Catalanes d'Europa i la nostra entitat hi fou representada pel president i la secretària: tobareu en aquest número de «Ressons» una breu ressenya del desenvolupament de l'esdeveniment. El 12 d'octubre el Casal celebrà com cada any la seva cita amb el festival Occitània proposant a l'auditori de Sant Peire de Las Cosinas un concert de la Marina Rossell que ens oferí una esplèndida actuació i entusiasma el públic present. Del 13 al 18 d'octubre la nostra entitat participà, compartint parada amb el «Carrefour Culturel Arnaud Bernard», en «La Novela», primer festival dels sabers de Tolosa. Regraciem de pas aquells dels nostres socis que se n'encarregaren, atengueren els visitants i contribuïren d'aquesta manera a fer conèixer els Països Catalans, la seva cultura i el nostre centre.

En fi, al nostre local, el 12 de desembre, en un començament d'exercici 2009-2010, en què haurem tingut la música a tocar, o ben a prop, tingué lloc el concert de guitarra clàssica. «Compositors dels Països Catalans» en què poguérem sentir obres de Ferran Sors, de Francesc Tàrraga, d'Emili Pujol i de molts altres compositors, tocades per Sebastià Gutiérrez.

Des de la redacció de «Ressons», que, a causa d'uns problemes tècnics, us arriba una mica més tard que de costum, desitgem a tots els nostres socis i amics i a tothom que hàgiu gaudit d'unes bones festes nadalenques i de Cap d'any i que l'any 2010 compleixi tots els vostres bons desigs.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Afers Exteriors i Cooperació

Butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc

7 rue des Novars - 31300 Toulouse Telèfon: 05.61.59.61.02 - Fax: 05.62.48.59.71

web: <http://casaltsa.org> - E-mail: casal@c-oc.org **Director:** Pere Gamisans **Consell de redacció:** Llúcia Saura, Pere Gamisans, Joan Parera **Logística:** Bernat Casas **Col·laboradors:** Carme Badia, Mireia Baeta, Miquel Camprubí, Salvador Beltran, Jaume Prats.

Assessorament Lingüístic: Maria Gamisans **Impressió:** Espace Repro Toulouse.

Maribel Panosa als voltants de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (Tarragona), una de les institucions on treballa.

Entrevista a *Maribel Panosa i Domingo,* arqueòloga

Hem de fer un esforç per connectar el passat amb els llenguatges contemporanis”

Maria Isabel Panosa i Domingo (Barcelona, 1962), doctora en Història i especialista en món ibèric, és professora associada de la UAB i investigadora de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica. Ara està capbussada en l'estudi 'Els ibers i el Vallès Oriental' i aquest any ha publicat una recerca sobre la població de la Tarragona romana d'època republicana. Mare de dos fills i veïna de Parets, també és professora de l'Escola d'Egiptologia del Museu Egipci de Barcelona i ha ensenyat a la Universitat Internacional de Catalunya i la Universitat Oberta de Catalunya. El seu lema és “divulgar sense vulgaritzar”.

Què és primer, l'arqueologia o la història?

Una dona sentit a l'altra. L'arqueologia genera la història, però la història estimula l'arqueologia.

Depèn de l'època, no?

No, perquè també hi ha arqueologia industrial, rural, de la guerra... Pots anar a excavar un jaciment aparentment romà i trobar-hi estrats de fa 25 anys, i també els has de documentar. De fet pràcticament tot el planeta és un jaciment arqueològic.

Què dius ara!

Clar. Tota la superfície en un moment o altre ha estat ocupada per l'home. No crec que hi hagi cap territori totalment verge.

Pel fet que l'home hagi fet vida en un lloc, aquest lloc ja és un jaciment?

Sí, si entenem l'arqueologia com l'estudi de les restes materials i les restes no materials però que indiquen alguna acció humana que dona informació d'uns habitants que han estat en un lloc, han desenvolupat unes activitats i han creat història.

L'arqueologia abasta un període brutal.

Tot el que és abans d'ara! És a dir, sempre! Perquè el rellotge no para mai, i el present és tan efímer que com aquell qui diu només hi ha passat i futur.

I en aquest immens passat tu t'has dedicat a l'època ibèrica.

És l'època que he estudiat més. Però també m'ha atret sempre tota la perifèria del món ibèric, perifèria cronològica i geogràfica, és a dir, les cultures mediterrànies del primer mil·leni abans de Crist. La cultura egípcia, la cultura grega... i sobretot els contactes entre elles, que efectivament hi eren.

Però per què l'interès pel món ibèric?

Perquè som nosaltres mateixos, són els que vivien a casa nostra. Nosaltres en som els continuadors amb una sèrie de canvis al llarg de més de dos mil anys. I això fa que tinguis curiositat per retornar a aquestes arrels i veure què en queda, tot i que som hereus de molta altra gent que ha trepitjat aquestes terres.

Què en queda, dels ibers?

La resposta d'aquesta pregunta és el fruit d'una recerca que no acaba. I més quan creus que t'hi pots endinsar però tens la barrera que no pots entendre la

llengua. Els escrits ens expliquen bastant de la mentalitat de la gent. Són una manera d'actualitzar-los, de reviu'ls, com quan mires fotos dels avis i besavis, que els tornes a posar aquí en una dimensió intemporal.

Parla'ns de la llengua ibera.

Tot i que no es pot entendre, la podem llegir i pronunciar, i podem identificar certes paraules i el sentit d'algunes seqüències. Podem descriure part de la gramàtica, que és el que s'ha treballat, perquè no tenim textos bilingües. Probablement alguna altra llengua preromana hi estava emparentada. Avui l'única que hi pot haver tingut relació és l'euskera, però el que es parlava fa més de dos mil anys!

En concret, què se sap de l'iber?

Molt poc: alguns noms de persona, algun morfema, els numerals i paraules del vocabulari quotidià i del formulari de les làpides sepulcral. També tenim coneixement de topònims, que s'han contrastat amb monedes i altres documents d'època romana on apareixen en grafia llatina.

Una llengua indesxifrable és un estímul?

En la joventut busques reptes, i jo em considero jove d'esperit tot i que d'edat no tan jove, i trobar una cosa enigmàtica, un obstacle, encara t'estimula, sí. Dius: “Jo aquest text no l'entenc, però vull trobar la manera de saber de què parla!” I busques el context, si altres cultures de la mateixa època escrivien els mateixos tipus de textos, els materials sobre els quals escrivien... Llegeixes més enllà del text, perquè tens aquella set de saber què pensaven, què feien.

Egipte és una altra passió teva.

Parla'ns d'un llibre teu que surt aquest any, *Grècia i Egipte en l'origen del drama*.

És un viatge entre Egipte i Grècia. Té com a marc l'estudi de les arts escèniques en el món antic, en concret a Egipte, en relació al fet teatral. Es tracta de veure quines arrels podem trobar en el drama sagrat egipci del que serà el primer drama grec a Atenes, amb la figura emblemàtica de Dionís, déu del vi i del teatre, que té en el déu Osiris el seu corresponent egipci.

Cap a on evoluciona la teva recerca?

Fent el mateix: l'estudi del passat com un estat actualitzat de coses que van passar fa temps, com una lectura des del present. Des del punt de vista acadèmic i pedagògic, però també creatiu. Perquè ara em començo a endinsar en un àmbit nou, la unió entre el llegat arqueològic i la nova creació contemporània artística.

Caram.

Hi ha moltes maneres de transmetre a la societat el treball dels arqueòlegs. No ens podem limitar a fer informes i memòries d'excavacions. I hem d'anar més enllà del que fan els museus, les escoles... Hem de fer un esforç per connectar el passat amb els llenguatges contemporanis, per donar un altre format a l'explicació del passat.

Quines satisfaccions t'ha donat

El món ibèric va ser el tema de la seva tesi, que va preparar sent lectora de català a la Universitat de Sàsser (Sardenya) i lectora de castellà a la Universitat de Colònia (Alemanya).

l'arqueologia?

Te'n diré dues. Una, l'acollida que vaig tenir del meu director de tesi, Jürgen Untermann, de la Universitat de Colònia. Un home molt savi, molt humil, i que tracta les persones que té com a deixebles de tu a tu. Una de les coses més felices de la meua vida és haver-lo conegut, haver estat a les seves mans. Té un tracte molt humà, molt entranyable, que s'acosta al tracte d'un pare. De fet, a més d'un amic, per mi és com un segon pare.

I l'altra satisfacció?

El fet que l'arqueologia ens serveix d'excusa per compartir amb els meus fills excursions inacabables. Quasi cada diumenge sortim a veure muntanya, a veure jaciments, a veure pedres.

Com ara quines?

Aprofitant que faig el treball sobre els ibers al Vallès, ara estem rastrejant els jaciments ibèrics de la serralada litoral, que és una part molt gran del món ibèric del Vallès Oriental. El poblat de Castellruf a Martorelles, Sant Miquel de Montornès, Céllecs a la Roca, el Turó del Vent a Llinars... Comparteixo amb ells aquesta aventura d'anar als llocs, de viure-ho en directe. M'agrada que ho puguem fer junts i veure el seu entusiasme.

Carme Badia i Puig

Aquesta arqueòloga també té formació musical i ha estat professora de català i gestora de patrimoni cultural.

El misteri de la tortuga desapareguda

Tinc uns amics, en Joan i la Mercè, que crien una parella de tortugues. Mascle i femella. Són d'aquestes tortugues de jardí que no creixen més d'un pam. Quan jo era petit havien estat molt populars. Després se'n va perdre l'afició i, pel que veig, ara s'han tornat a posar de moda.

En Joan els ha muntat un sumptuós terràrium. Té de tot: un piset per a la parelleta, una piscina, un saltet d'aigua amb el seu pont penjat, uns camins ombrejats per passejar-s'hi, un petit hortet amb vegetals escollits i ecològics. Ras i curt, s'assembla a un luxós pessebre de Nadal. Ara hi vol fer arribar l'electricitat. No crec que encara s'hagi plantejat el telèfon. Jo li vaig suggerir que amb un mòbil es podrien arregar.

Això sí, aquest paradís en miniatura, era tancat pels costats i per dalt, amb la bona fi que els llogaters no es poguessin escapar. Pels costats, amb una tanca de fusta molt decorativa i per dalt amb una xarxa fina però resistent que no angoixés visualment els forçats estadants.

Quan s'anava de visita a casa seva, en algun moment o altre, s'havia de mostrar un cert interès per les tortugues. Preguntar per elles i la seva salut. Demanar per veure-les en la seva sumptuosa residència era quasi obligat si volies quedar molt bé amb els amics.

Llavors, ells, que semblava que estaven esperant aquest moment, et conduïen amb parsimònia cap al jardí, que és on era instal·lat el fabulós terràrium. Sempre hi havia alguna novetat per admirar. L'última vegada que vaig tenir aquesta experiència, recordo que la innovació era el pont penjat sobre el salt d'aigua. Això permetia a les tortugues passar

d'una vorera a l'altra del riu, sense mullar-se durant els seus passeigs. Em va semblar una idea molt convenient, resolta amb força intel·ligència i imaginació. Així ho vaig manifestar al meu amic Joan al mateix temps.

Vigilant de no excedir-te en les teves mostres de cortesia, llavors era el moment de demanar si en podries sostenir una sobre la mà. En Joan no esperava menys de tu. S'ajupia i, amb molta destresa i cura, passant la mà per sota de la xarxa, n'agafava una i te la dipositava al palmell. Llavors, se suposava que tu havies de mostrar un interès i una curiositat natural i correcta per l'animaló. No tant com arribar a l'extrem de quan la meva dona va exclamar amb una veu tota excitada: "Fixa't!, m'està mirant!" Naturalment, quan vam estar sols li vaig dir: "Laura!, aquest cop t'has passat".

Un mal dia, el Joan i la Mercè ens van trucar molt excitats per comunicar-nos la terrible desgràcia. Una de les tortugues, el mascle, van puntualitzar, feia dies que havia desaparegut. L'havien buscat infructuosament per tot el jardí i no n'havien trobat ni rastre. Érem al mes de setembre i, per tant, no era època d'hibernació per a les tortugues, ens aclariren. Era impossible que s'hagués enterrat per fer-ho. La seva conclusió era que l'havien robada.

La Mercè, que és molt resoluta, ja havia pres la iniciativa. De primer, havia contactat amb els Mossos, que l'havien fet passar amb pretextos i excuses. Això la va deixar molt dolguda i enrabiada. Tot seguit, sense perdre pistonada i amb l'ajut del Google va contactar amb un detectiu privat de Catalunya del Nord, de Perpinyà per ser més concrets, que era especialista en trobar mascotes robades. Els havia promès baixar el proper

cap de setmana, precisament el dia que la Mercè celebrava el seu sant.

Cada any la Mercè celebrava el seu sant amb una d'aquestes festes en què convidava molta gent. La particularitat és que cada parella ha de confeccionar un plat degustació. A mi, això també em recordava festetes de la meva infantesa, però per no incomodar la meva dona, hi anàvem cada any. Almenys aquest tindria l'al·licient de veure actuar en viu un detectiu.

Va arribar el dia i vam anar cap a casa dels nostres amics. La meva dona havia preparat uns calamars farcits a la mallorquina. Farcits amb sobrassada, és clar. No puc negar-vos que aquest any hi anava amb certa expectativa.

Vam arribar una mica tard. La resta de convidats ja havien arribat amb les seves aportacions culinàries, les quals eren bellament disposades en diverses taules al jardí.

Tan sols hi faltava la figura principal després de la Mercè, naturalment. Tot d'una l'atenció de tothom es va enfocar al carrer, davant de la casa. Acabava d'aturar-se un cotxe esportiu descapotat de color vermell llampant. Un senyor alt i gros, pèl-roig i amb uns bigotis refilats va baixar amb una mica de dificultat d'aquell cotxe massa petit per a les seves dimensions.

Anava amb un vestit a mida complet de teixit príncep de Gal·les, l'armilla era de color verd poma. Amb uns quants saltirons es va plantar davant de tots els convidats i es va presentar a si mateix: sóc en Jordi Codonyat, detectiu privat. A mi, em va recordar de seguida Peter Ustinoff. Parlava en català amb un fort accent francès.

La Mercè es va avançar del grup general, el va saludar i li va fer els honors, fent-lo barrejar amb la resta de convidats que, de sobte, van canviar el seu focus d'atenció cap als plats preparats. Peter Ustinoff va fer el mateix que tothom i no semblava que s'apliqués gaire en la feina per la qual havia estat contractat.

La festa ja portava una bona estona en marxa i Sir Ustinoff no donava mostres d'estar fent la seva feina. Ans el contrari, anava endrapant com qualsevol dels convidats. La Mercè se'ns va acostar i ens va comentar les seves pors, pensava que allò potser era un frau. Entre altres coses perquè l'home havia exigint el pagament per endavant i no havia estat pas gaire econòmic. Jo em vaig veure obligat a tranquil·litzar-la, malgrat que dins meu tenia la mateixa opinió.

Ja s'havia començat a fer fosc, la festa anava de baixa i la cosa no semblava prosperar. En aquell moment jo era molt a prop del detectiu. Em va sorprendre que, de sobte i fent una mena de saltiró,

l'home s'ajupís fins a posar-se de genolls i acotava el cap fins fer-lo tocar a terra. Tot aquest exercici gimnàstic el va fer a tocar d'un moble bar baixet. Tothom se'l mirava amb una barreja de sorpresa i curiositat.

Jo estava situat d'una manera que podia veure la seva banda dreta, que quedava oculta a la resta de la gent. Ben clarament vaig advertir que es ficava la mà dreta a la butxaca de l'americana i n'extreia quelcom no gaire gros. Ningú més que jo va veure aquest moviment que, ho haig de reconèixer, va ser fet molt dissimuladament i amb elegància. Tot seguit i sense canviar de positura va introduir la mà sota el moble i, després d'uns segons, la va retirar amb una tortuga agafada curosament entre l'índex i el polze. Es va incorporar i amb una reverència la va entregar a la Mercè que mirant tota l'operació com hipnotitzada, la va recollir al seu palmell.

Després, enmig del silenci general, es va dirigir cap al moble bar i, discretament em va picar l'ullet, va agafar una copa

de cava, la va aixecar com fent un brindis general, en va prendre un glop, va fer un altra inclinació de cap molt militar i es va obrir pas envers la sortida, seguit per la mirada esbalaïda dels convidats.

Tan sols després del xerricar de les rodes de l'esportiu, que indicava que el senyor Codonyat acabava de marxar, va tornar una certa aparença de normalitat a la festa.

Unes setmanes més tard, en una de les freqüents visites als nostres amics, la Laura va acollir una de les tortugues en el seu palmell, com ja era costum, i se la va mirar amb molt de deteniment sense dir res.

En tornar cap a casa nostra, la Laura em va dir: "No és la mateixa. No m'ha mirat". Jo li vaig contestar: "Vols dir?"

Salvador Beltran

Robert Lafont

El gran occitanista i universitari Robert Lafont ha mort el 24 de juny d'aquest any 2009, a l'edat de 86 anys. Ha estat una de les figures més importants de la cultura i de la literatura occitanes després de la segona guerra mundial. La seva obra abraça gairebé tots els dominis de la cultura : a més de la literatura com a poeta i escriptor, la història, la política, la lingüística, sense oblidar la seva activa militància en ocasió dels grans moviments socials dels anys 70 a Occitània, arran dels esdeveniments del 68. Per això, un sol especialista d'un d'aquests dominis no podria donar compte de l'abast de l'obra entera de Robert Lafont. Haurien de ser diversos, tractant cada ú el domini de la seva competència. No es tracta aquí de fer cap anàlisi extensa sinó de recordar alguns fets anecdòtics primer, i de donar una idea general del contingut d'alguns treballs seus que hem pogut conèixer personalment.

Es dona el cas que Robert Lafont va ser el meu primer professor de llatí i francès en el primer curs de batxillerat (la *sixième* en francès), l'any 1948, al col·legi Paul Valéry de Seta (*Sète*), on devia fer poc que hi exercia. La seva primera esposa també hi era com a professora *agrégée*, cosa poc freqüent, ja que aquesta categoria de professors normalment era destinada als instituts (*lycées*), que eren els establiments públics d'ensenyament secundari situats, en regla general, a les ciutats caps de *départements*, on hi havia una prefectura (en aquest cas a Montpeller). I encara recordo perfectament un vers llatí que em va dir no sé amb quin motiu: *Sparsis hastis longis campus splendet et horret ("De disperses llances llargues, el camp resplendeix i s'eriça")*... Un altre alumne seu a Seta, uns dos anys abans, va ser un occitanista conegut, Yves Rouquette que ho recorda en un article recent de La Dépêche (30 d'agost de 2009): *"A ce terroriste [es tracta d'un altre professor del col·legi] succède un jeune homme très beau, savant, plein de finesse, que je vais littéralement 'bader' puis adorer, et ça durera jusqu'à sa mort, en 2009: Robert Lafont qui à propos du latin me révèle la beauté, la dignité, la fécondité des patois que papa et maman se par-*

lent, que je parle avec le vieil estoqui. Si j'ai enseigné français et latin, si j'ai écrit en occitan, je le dois à Robert Lafont." Més endavant, Robert Lafont esdevingué catedràtic de la Universitat Paul Valéry de Montpeller.

Personalment, el vaig tornar a veure molts anys més tard, a Tolosa, on jo era professor a la Facultat de Lletres i Ciències Humanes, durant els fets de maig del 1968 quan ell va venir invitat segurament pel moviment estudiantil, cosa que demostrava la seva implicació en la vida social i política, la qual es confirmaria any rere any. Però fou sobretot en ocasió del vuitè col·loqui internacional de llengua i literatura catalanes que, com a responsable de la seva organització a la Universitat de Toulouse-le Mirail, al setembre de 1988, vaig poder realment relacionar-me amb ell. Va ser un dels conferenciants triats per a una sessió plenària, i resumirem aquí el contingut de la seva intervenció. Recordem que el tema principal del col·loqui era "Occitània i els Països Catalans" i cap altre tema no hauria pogut ser més adient respecte a les preocupacions intel·lectuals de Robert Lafont. Ell mateix va intitular la seva conferència: "El present i el futur possible de l'espai occitano-català dins les relacions culturals i socio-econòmiques entre pobles d'Europa i dels voltants del mediterrani".¹

Robert Lafont explica el seu propòsit dient-nos : "Aquí on som, a Tolosa de Llenguadoc [...] us voldria convidar una estona al doble exercici d'una visió lliure i responsable que s'anomena *història llarga i comprensió dels espais*." (p. 14). Els set segles d'història de què ens parla "foren ocupats –ens diu– per un procés *d'extrapolació territorial*. Es veu molt bé sobre el mapa actual de França, sigui un mapa dels ferrocarrils, sigui un mapa de les línies aèries. El lloc del poder territorialitzant va ser, des del segle XIII i la guerra albigesa, un lloc excèntric. París és clarament una capital del Nord d'Europa, veïna de Brussel·les, Londres, Amsterdam, Frankfurt, i molt allunyada de Tolosa, Avinyó, Marsella, i no diguem de Niça i de Perpinyà. La centralització francesa, tan excepcional com és encara, té moltes raons dins la constitució del mateix poder, monàrquic i després pseudodemocràtic, vull dir autoritari sobre un model bonapartista. [...] Segons el nostre compte, quatre o sis dels set segles de vida francesa de l'espai occità foren dedicats a conquesta, ocupació i repressió. També a l'adhesió a la corona o a la nació, és veritat. Sigui com sigui, a la lògica complexa de l'extrapolació."(p. 15). Passant a la situació actual, ens diu : "[...] a condició que ens considerem encara ciutadans o súbdits d'Estats, igual que al període precedent, el nostre destí és totalment capgirat. Sense tractat d'unió política [...], sense

que arribéssim a la vera ciutadania su-praestatal, els Estats han perdut *de fet* el dret de llançar els europeus contra els europeus." (p.18). Robert Lafont fa des-prés un repàs històric molt precís del paper de De Gaulle respecte a la cons-trucció europea i de totes les peripècies per les quals aquesta va passar (Comunitat Europea del Carbó, Tractats de Roma, fixació dels preus agrícoles, moviments en contra dels pagesos i obrers). Termina aquest punt dient: "Cal condemnar els amos del joc econòmic. Ells són capaços també d'utilitzar els Estats per a imposar els seus interessos a la Comunitat [europea]. L'abandó del nivell estatal i la defensa de la frontera nacional tenen les mateixes conseqüències. Aquestes conseqüències, que vàrem anomenar, fa vint anys, "colonialisme interior", han portat la societat occitana a la ruïna. La fatalitat no és Europa, és l'Estat francès, un ins-trument que no hem tingut mai a les mans i que ha servit per a la nostra des-trucció". (p.22)

Lafont passa després al futur de l'espai occitano-català tal com el veu. "El 92, amb els Jocs Olímpics, l'acabament de la ciutat tecnològica del Vallès, i potser el començ de la relació triangular Barcelona-Tolosa-Montpeller, ara sabem que serà un any català. [...] Dins el movi-ment general, la relació triangular, que dèiem, Barcelona-Tolosa-Montpeller té un paper principal, dos nivells i dues significacions. Al nivell immediat vol dir que la lògica de l'acostament i de l'articulació del Nord i del Sud del Piri-neu és d'ara endavant més forta que la lògica artificial de la frontera francesa-espanyola. L'artifici ha durat tres segles per impedir-nos de llegir el mapa. Ara venç la naturalesa." (p. 24). I a conti-nuació: "El poder modern no és tan poderós i artrític com el poder que van tenir i tenen encara els Estats, herència d'un mil·lenni d'Europa genocida, opres-siva i xovinista. [...] A catalans i occi-tans ens cal ésser els homes del poder nou. Hem viscut molt de temps arrelats en la nostra pesantor històrica, en la nostra identitat, com dèiem. Els catalans reeixiren d'aquesta manera a salvar-se com a poble distint. Els occitans, que teníem a l'esquena l'Estat més centralit-zat del món i al cervell una ocupació mental, vàrem perdre dues batalles: la batalla dels anys setanta del dinou i la

batalla dels altres setanta, els últims." (p. 24)

A tall de conclusió d'aquest resum, retin-drem la visió esperançada de Lafont: "Potser en aquest moment d'Europa neixen i s'imposen uns altres drets uni-versals de l'home i del ciutadà: dret al país, dret a la llibertat d'escollir el lloc de vida, per exemple. Aquests drets, no els veig néixer en les capitals estatals. És possible que Catalunya i Occitània si-guin el seu gresol." (p. 26)

No ens cal afegir res a tanta agudesa en l'anàlisi, a tanta visió de futur i fe en l'esdevenidor que poden compartir aquestes dues regions de la nova Euro-pa.

Com ho hem dit, Robert Lafont s'ha il·lustrat també en el camp de la lingüís-tica moderna. La seva concepció és ori-ginal, influenciada ensems pel gran lin-güista Gustave Guillaume i per la filoso-fia materialista de Marx. Sense entrar en detalls massa tècnics per als no especia-listes, direm que, en comptes de la noció estructuralista fonamental de *morfema* (que és el signe minimal de la llengua, sovint el que s'anomena un *mot*, i més generalment una part d'aquest), Lafont fa servir la noció de *praxema* (cosa que recorda la *praxis* marxiana). Aquesta unitat minimal de la llengua ha estat definida com a "la unitat pràctica de producció de sentit".²

En el camp de l'erudició, Robert Lafont va publicar, amb Christian Anatole que

era professor a la Universitat de Tou-louse-le Mirail, una història de la litera-tura occitana; també va dirigir la publi-cació de *l'Histoire d'Occitanie*, Ha-chette, 1979 (959 pàg.). Com a llibres d'assaig, destaquen *La revolution régio-naliste* (1967), *Sur la France* (1968), *Décoloniser en France* (1971). Robert Lafont va escriure també novel·les, poe-sies, obres de teatre, posant la llengua occitana a un nivell molt pariò del de qualsevol llengua important d'avui. L'oc-citanisme modern perd una de les seves figures més emblemàtiques i Catalunya un dels seus més grans amics i coneixe-dors.

Miquel Camprubí

1 Hom pot llegir el text integral de la conferència a les Actes del vuitè col·loqui internacional de llengua i lite-ratura catalanes/I, publicades a cura d'Antoni M. Badia i Margarit i de Mi-chel Camprubí, Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Publi-cacions de l'Abadia de Montserrat, 1989 (p.13-26).

2 Hom pot trobar un estudi molt detallat de la teoria de Lafont, o sigui de la praxemàtica, en el llibre de Francis Tol-lis, lingüista hispanista, *La parole et le sens*, Paris, Armand Colin, 1991. Preci-sament va ser Robert Lafont qui en va escriure el prefaci.

El racó del conte

El camí de la vida

(Capítol VI de «Seguint els passos de Norma»)

Els ulls de la mare s'obriren lentament i un somriure li eixamplà els llavis en veure la personeta espantada que la contemplava en silenci.

- Hola filla...

- Hola mare, com et trobes?

- Bé, millor, que no em fas un petó? No tinguis por que no em trencaré. - Digué la mare en veure la cara de la noia.

Ella s'hi atansà tendrament i la tocà. Respirà profundament. Sí, la seva mare era allà, respirava i desprenia l'escalforeta agradable de les coses vives.

- Mare, em sap molt de greu haver-te deixat sola. He vingut de seguida que la Lucrècia m'ha trucat. He trigat una mica perquè el pare es va endur el cotxe i he hagut d'esperar un tren i... També podia haver agafat un avió, però no tenia prou diners...

- Marga, no passa res, filla. Ara ets aquí, calma't.

- He passat tanta por quan la Lucrècia m'ha trucat!

- Ja ho sé, filla, però no ha passat res, veus, estic bé, em refaré.

- No t'hauria d'haver deixat sola. Ho sento molt.

- Però filla! No m'has deixat pas sola. Estic amb en Jordi. A més, la Lucrècia viu a tocar.

- Sí, però ells no...

- Ells no? En Jordi és el meu marit. No

em sento pas sola, si estic amb ell.

- Ell no s'ocupa de tu! Sempre està treballant! És un masclista de merda!

Marga s'alterava, sentia que perdia els nervis. Sempre era així quan es tractava del seu pare. La mare, però, la mirava amb uns ulls tan adolorits que la féu callar. Recordà les paraules del metge, "sobretot no li donin disgustos, que no es cansi..."

- Perdona...jo...

- Marga, Marga, sempre la mateixa. Encara no ho has entès, que el teu pare i jo ens estimem? Ja sé que sembla molt fred i dur com una roca. Tu i Norma sempre us hi esteu enganxant... - La mare sanglotà, Norma ja no es barallaria més amb el seu pare- No passa res... Però el teu pare, per dins és un tros de pa. Creu-me, fa més de trenta anys que hi estic casada i si ara pogués canviar, no ho faria pas.

- Però tu, ets realment feliç amb la teva vida? No ho puc entendre. Hauries pogut tenir una vida professional, seguir la teva carrera...

- I sóc la típica mestressa de casa, oi? Mira, jo pertanyo a una generació diferent de la teva. Però no et pensis que em peneixo de la vida que he portat. He estat molt feliç amb en Jordi i vosaltres...

- Però el pare...

- El teu pare sembla molt dominant però en realitat les decisions, les hem preses sempre tots dos, de mutu acord, en la intimitat de la nostra cambra. Després, en públic, jo el deixo cridar i fer el paó.

Els homes són així, saps, filla? Com a mínim el teu pare ho és. Ja sé que té rampells masclistes, però a ell el van educar d'una altra manera. Li agrada sentir-se el rei de la casa, el proveïdor de la llar. Però ja t'ho dic, en la intimitat de la nostra cambra sempre ha estat molt dolç amb mi. Sé que tu i la Norma creieu que em té dominada. Però jo no m'hi sento pas, així. T'ho asseguro.

Marga mirava la seva mare amb uns ulls com unes taronges, una mica torbada de pensar en la intimitat dels seus pares. Mai no hi havia pensat com a parella i no obstant, els ulls de la seva mare eren uns ulls de dona enamorada. "Després de trenta anys!" va pensar no sense una certa enveja.

- Així, no t'importa deixar-lo cridar i que la gent es pensi...

- No, perquè sé que no és cert. Què m'importa el que la gent pugui pensar? Ara, el que pensin les meves filles, sí que m'importa.

La pregunta cremava els llavis de Marga, per fi s'hi atreví: I no t'hagués agradat tenir un fill? Jo sé que el pare ho hagués volgut.

- Sí, ja ho sé, filla, ja t'he dit que el teu pare va tenir una educació diferent. I és cert que volia un fill mascle. A mi, m'era igual. Del que estava segura, és que volia que fos d'ell, fill o filla. Tant m'era.

- Però et va pressionar per tornar-ho a intentar, no?

- Sí, després de Lucrècia va venir Norma, i després et vàrem tenir a tu. Ell

volia seguir-ho intentant, però jo em vaig plantar. Veus com sí que em fa cas el teu pare? Amb els anys li he anat fent comprendre que el sexe d'una persona no és tan important, que vosaltres, cada una de vosaltres, teniu una personalitat complexa i diferenciada i que sou tot el que uns pares poden desitjar. No et deixis enganyar per l'aparença esquerra del teu pare. En el fons ara se sent avergonyit. I et diré un secret, encara que no t'ho hauria de dir. Ell us estima molt a totes tres. Però tu sempre has estat la nineta dels seus ulls, malgrat totes les enganxades o molt possiblement a causa d'elles, precisament. Encara que no t'agradi la idea et diré que ets la que més t'hi assembles.

Marga es quedà confosa. Tenia por de cansar la dona, però volia seguir indagant. Es trobava més a gust que mai.
- I tu sempre vas preferir Norma, encara que volguessis amagar-ho. I la pobre

Lucrecia s'ha passat la vida intentant agradar a tothom, rebent a canvi només ironies.

- Tots hem estat molt injustos amb ella. Sempre amb aquell afany d'agradar... S'ha de saber comprendre les persones. Però massa sovint ens deixem enganyar per les aparences... Norma era diferent, ella sempre va dir el que pensava de tothom, era brusca a vegades... - la veu de la mare es trencava - Però després tenia detalls molt tendres. Ella es buscava a si mateixa durant un cert temps. I es va trobar en Didier. Tots busquem el nostre camí a la vida, filla, arriba un punt en què hem de decidir per on tirar, i no sempre escollim el camí més fàcil. Jo vaig escollir viure amb el teu pare renunciant a la meua carrera i malgrat el seu aparent mal caràcter, perquè l'estimo. Norma va renunciar al seu país per en Didier. Tu vols saber, ara, què ha passat amb ella. Encara ho vols fer?

- Oh mare, jo... no et vull deixar sola.

- Jo estaré bé. Si jo pogués, vindria amb tu a Toulouse. Crec que la teva decisió va ser molt encertada. De fet és molt probable que et vingui a veure, quan em trobi millor. Digue'm filla, encara ho vols fer?

- Sí, de fet, m'agrada molt el país, mare, però sempre tornaré al teu costat.

La mare s'omplia d'orgull amb aquella filla petita, rebel i xicotot.

Doncs, ves-hi, filla, vés-hi. Aquest és el camí que ara et porta la vida. Segueix sempre el que et digui el cor. I així viuràs per tu, no en funció dels altres. Estimant-te a tu mateixa aprendràs a estimar més els altres.

Mireia Baeta

Trobada a Viena

Del 9 a l'11 d'octubre d'enguany tingué lloc la Quarta Trobada de Comunitats Catalanes d'Europa a Viena. El Casal Català de la capital austríaca fou qui organitzà la trobada amb el suport de l'àrea d'Afers Exteriors i Cooperació del Departament de la Vicepresidència de la Generalitat. El nostre casal hi fou representat pel president i la secretària. De les nombroses conclusions a què donaren lloc els debats que ompliren les sessions plenàries i els diferents tallers específics, destaquem-ne algunes:

El representant de la Generalitat, senyor Caballeria, informà, entre altres coses, de la creació d'una línia de finançament específic per a afavorir la implicació dels joves en les activitats dels casals a través de la direcció de projectes. S'evocà també la necessitat que els organismes catalans depenents de la Generalitat informin els casals concernits de les activitats que realitzen a l'exterior. Quant al finançament dels casals, els representants, gairebé de forma unànime, mostraren la seva satisfacció pels convenis triennals. En les sessions sobre organització interna i externa de les entitats, moltes d'elles es feren ressò de les dificultats d'aconseguir la participació de socis en la gestió d'activitats. S'acordà continuar fomentant el treball en xarxa i s'elaborà un projecte de pla estratègic per coordinar aquest treball en xarxa, projecte que serà sotmès als diferents centres perquè hi puguin, si s'escau, aportar esmenes. Tanmateix, si bé el treball en xarxa ha començat ja a funcionar, sembla difícil d'arribar a definicions més precises i a iniciatives de més gran envergadura, entre altres raons perquè els intercanvis de Viena, com els de les trobades precedents, han demostrat que cada casal, en funció de diversos factors i en particular de la seva ubicació geogràfica, té unes característiques i un tarannà singulars. En l'àmbit de la comu-

Els representants dels Casals Catalans d'Europa a Viena.

nicació, es decidí potenciar l'adreça [electrònica coordinacioeuropea@gmail.com](mailto:coordinacioeuropea@gmail.com) que s'utilitza com a filtre per a distribuir informació entre els casals europeus annexant-hi contactes i adreces web. També s'expressà la voluntat de donar més ressò mediàtic al Dia de la Catalunya Exterior organitzant actes en aquesta data i s'incidí en la importància de participar en exposicions i fires d'entitats al carrer.

Érem uns 50 representants a Viena i vam veure més cares noves i joves que en trobades anteriors, cosa que demostra que hi ha una renovació, que apareixen uns corrents nous als quals, sense dubte, no és aliena la política de suport de la Generalitat. Al marge de les sessions de treball, s'havien reservat uns instants per a fer alguna breu visita de Viena; abans de l'obertura de la trobada els qui havíem arribat al migdia, poguérem gaudir d'una visita del castell de Schönbrunn i el dissabte al vespre d'un passeig pels

carrers cèntrics de la capital, ambdues visites guiades amb molta competència i amenitat per en Carles Batlle, vicepresident del Casal de Viena, que va organitzar l'esdeveniment amb molta eficàcia. Des d'aquestes línies expressem el nostre agraïment a tots els seus membres i especialment als qui organitzaren la trobada. Al marge dels actes oficials, alguns membres del casal vienès van organitzar un sopar al qual havien invitat dos dels organitzadors de la consulta d'Arenys de Munt sobre la independència de Catalunya. Tant les explicacions del regidor d'Arenys sobre el procés de la consulta com les circumstanciades reflexions polítiques d'en Jordi Bilbeny, investigador conegut, entre altres recerques, pels seus treballs sobre la catalanitat de Cristòfor Colom, van ser escoltades amb molta atenció i interès pels qui hi assistirem.

Pere Gamisans

Notícies del Casal

Concert de Marina Rossell:

classics catalans... **marina rossell**

- El 12 d'octubre, invitada pel Casal en el marc del festival Occitània, la Marina Rossell ens va oferir un esplèndid concert que entusiasma l'assistència.

Concert d'Antoni Garcia:

- El cantant barceloní Antoni Garcia va amenitzar la nostra celebració de l'11 de setembre amb un recital dedicat a la Nova Cançó: la seva grapa i la seva simpatia van ser apreciades per tots els presents.

Condol:

- En aquest any que s'ha escolat ens han deixat tres dels nostres socis, Siegfried Budí, Montserrat Carrion i Jaume Mas. Trametem a tots els seus familiars el nostre més sentit condol.

CURSOS DE SARDANES

Els cursos d'iniciació a la sardana tenen lloc, del 14 de setembre fins a mitjans de juny al :

Centre Léo-Lagrange

54 rue des Sept Troubadours
31000 Tolosa de Llenguadoc

Tots els diumenges de les 10h30 a les 12h30

A **Tournefeuille** el primer, tercer i cinquè dimarts de cada mes a les 20h30

CURSOS DE LLENGUA CATALANA

A partir de la primera setmana del mes d'octubre

Els cursos tenen lloc al **Casal Català**

7 rue des Novars

31300 Tolosa de Llenguadoc

Dilluns	18h30 - 20h00	2 (elemental)
Dimarts	17h00 - 18h30	6 (avançat II)
Dimarts	18h30 - 20h00	5 (avançat I)
Dimecres	17h00 - 18h30	3 (mitjà I)
Dimecres	18h30 - 20h00	4 (mitjà II)
Dijous	18h30 - 20h00	1 (iniciació)

LA VEU DELS PAÏSOS CATALANS

Ràdio Occitània

98,3 Mhz

60 rue d'Assalit

31500 Toulouse

05.61.80.40.40

Emissió diària en català, patrocinada pel Casal Català. Tots els dies de les 16 a les 17 hores Ràdio Occitània, dins la dinàmica actual, recorda a tots els socis del Casal Català, que tots els dies de la setmana, de les 23 a les 2 hores del vespre, emet el programa d'informació de CATALUNYA RÀDIO, en la seva integritat, mercès al relleu que es fa automàticament per mitjà del satèl·lit.

Esports

L'esport català fa el cim en 2009

El Barça campió del món...

L'any 2009 romandrà com l'any de tots els èxits per al F.C. Barcelona. Del triplet del pitet d'abans de l'estiu hem passat al Barça de les sis copes. L'equip català ha guanyat totes les competicions en què ha participat: per ordre cronològic, campió de la copa

estatal, de la lliga estatal, campió d'Europa, campió de la supercopa estatal, de la supercopa d'Europa, i campió del món. És una gesta que cap equip no havia realitzat fins ara, i que situa el Barça en el primer lloc del futbol mundial mercès a uns valors del tot recomanables com són el treball, la constància, el respecte a l'adversari, l'aposta decidida pel planter del club, pel joc tècnic i ofensiu i per la col·lectivitat per damunt de les individualitats. Una obra mestra, fruit dels jugadors, d'un home, Josep Guardiola, que s'ha revelat com un excel·lent entrenador, i d'una directiva encapçalada per un brillant president, Joan Laporta, que, passi el que passi en 2010, darrer any del seu mandat, té, a hores d'ara, el més ric palmarès de la història del F.C. Barcelona.

i la USAP campiona estatal de rugbi

Després que el F.C. Barcelona assolís el títol de campió d'Europa de futbol al mes de maig d'enguany, que s'afegia al campionat i a la copa estatals, el mes de juny l'esport català fou honorat per la Unió Esportiva dels Arlequins de Perpinyà (USAP) que assolí

el títol de campiona de Rugbi de l'Estat francès, batent a la final el Clarmont d'Alvèrnia. Malgrat haver encaixat un assaig matiner dels clarmontesos i haver arribat a la mitja part perdent 6-10, la USAP féu una molt bona segona part: Marty marcà un assaig de bella factura que fou transformat i posà el seu equip per davant al marcador 13-10 i d'altra banda Porical va col·locar entre els pals semalers tots els xuts de càstig de què va gaudir i a la fi l'equip perpinyanès es va imposar per 22-13 i, per dir-ho en l'argot rugbístic nord-català, féu rosegar les mastegueres al Clarmont. El partit tingué lloc a París davant de 80.000 persones, entre elles 20.000 catalans que ompliren de senyeres les graderies i deixaren esclatar la seva alegria quan els jugadors aixecaren el preuat planxot, trofeu que s'atorga al vencedor. Alguns seguidors cantaven el rodolí: "Tothom ho sap, tothom ho sap, la campiona és la USAP".